

Profeta i sacerdot, dos conceptes bàsics en totes les religions

Les religions per tal d'existir necessiten dos menes d'individus que les trameten a la resta de la societat: profetes i sacerdots. El profetisme és una funció que apareix sovint a l'Antic Testament: quan hi ha una crisi apareix algú que parla en nom de Déu i és enviat a Israel per demanar que la societat faci un canvi, sovint radical. La funció dels profetes és anunciar alguna cosa de terrible, un missatge que prové de Déu. Però al mateix temps, el Profeta diu també que si el poble canvia, hi haurà esperança. Els sacerdots, en canvi, organitzen el culte i li donen una estructura, un ordre. Els profetes i els sacerdots fan de mitjancers entre el sagrat i els humans, però cadascun d'una manera diferent – i complementària. Quan una d'aquestes figures falta, la religió entra en crisi.

El Profeta és un individu inspirat, intèrpret de la paraula divina. Actua com una mena de portaveu o missatger de Déu que anticipa o anuncia algun fet especialment significatiu. No parla en nom seu, sinó que expressa la ira divina, el malestar i indignació divina per la maldat humana. Etimològicament, la paraula prové del grec ("pro": al davant, i "phemi", parlar).

- El profeta és qui tramet la voluntat de Déu. Per això es diu que els profetes són "inspirats". No parlen en nom propi sinó d'alguna mena de poder que aquells qui l'escolten consideren sobrehumà. En aquest sentit, des de posicions creients es diu que el profeta expressa "el judici de Déu".
- El profeta denuncia la injustícia dels governants i les relacions socials d'explotació. També anuncia que els injustos i els opressors seran castigats La seva forma d'expressió sol ser l'exclamació i la protesta.
- Per això els profetes solen ser considerats visionaris, bojos i gairebé sempre fracassen (no són escoltats pels qui viuen aprofitant-se de les injustícies, fins i tot, els maten).
- En general, els seus missatges expliquen com vol ser adorat un Déu i com ha d'actuar una comunitat en un moment de perill, quan hi ha guerres, fam, etc..

Habitualment els profetes són pobres i denuncien la corrupció dels poderosos; no volen el poder, sinó una transformació en la vida del poble. Alguns profetes són també endevins, fan fugir dimonis i expliquen els significats dels somnis com si es tractés de missatges divins, però això no és imprescindible.

El Sacerdot és una figura molt diferent a la del profeta. Representa l'ordre i l'estructura oficial de les religions. Mentre els profetes són individus inspirats, que trameten un missatge sovint incomprendible per a la gent (per això els profetes acaben malament), els sacerdots, en canvi, defensen els rituals i els formalismes. En paraules del papa Joan Pau II: "El sacerdot, com a administrador dels "misteris de Déu", està al servei del sacerdoci comú dels fidels".

- Els sacerdots dirigeixen una comunitat, tenen cura del temple i dels rituals (sagraments: batejos, bodes, enterraments).

- Ensenyen la fe (predicació) i també tenen cura de l'ajuda als més pobres i de la transmissió de la fe.

En algunes religions els sacerdots són individus que estan separats del poble (homes sagrats), però en la majoria aquesta circumstància no es dona.

En el cristianisme es considera que tots els creients són, en ells mateixos, sacerdots perquè tots els batejats són testimonis de Crist. Per això es distingeix entre el que s'anomena "sacerdoci comú" i "sacerdoci ministerial". El sacerdoci comú el pot exercir qualsevol creient que estigui batejat i, per exemple, en cas d'extrema necessitat (una guerra, una catàstrofe) qualsevol cristià pot batejar o perdonar els pecats, sense necessitat de ser un "ministre del sacerdoci", és a dir, un capellà o un mossèn. El sacerdoci ministerial, en canvi, és jeràrquic i exigeix uns estudis (teologia, litúrgia) i constitueix un sagrament (l'orde sacerdotal).

- Totes les religions inclouen tant profetes (que anuncien el futur, protesten i són utòpics i trencadors) com sacerdots (que representen l'ordre, la gestió dels dia a dia, l'administració dels sagraments. Les tres grans religions monoteistes s'han constituït sobre l'existència al mateix temps de profetes (que moren sovint violentament) i sacerdots (que posteriorment organitzen el culte i recuperen socialment les figures profètiques). És el cas de Moisès i Aron, Jesús i sant Pau, Mahoma i Alí... Quan hi ha un profeta, però no hi ha un sacerdot (administrador, gestor...) les religions no prosperen. I, al revés, sense la crítica que fan els profetes, els sacerdots tendeixen a subordinar-se al poder polític.

PREGUNTES:

Llegeix aquest text del profeta Sofonias i explica què és la "ira divina" segons el moviment profètic.

*17 «Faré caure sobre els homes
un desastre,
i es mouran a les palpentes
com els cecs,
perquè han pecat contra mi,
el Senyor.
La seva sang serà escampada
com la pols,
i les seves carronyes,
com els fems.»
18 Ni el seu or ni la seva plata
no els podran salvar
el dia que s'indigni el Senyor.*

Per als seus primers deixebles, Jesús era un profeta, i el seu missatge de denúncia feia por, fins i tot a molts dels qui el seguien, com explica Joan en aquest text del seu Evangeli. Quina mena de compromís demana el profeta? Per què et sembla que sovint els deixebles dels profetes "es fan enrere"?:

60 Llavors molts dels seus deixebles, després de sentir-lo, van dir:

--Aquest llenguatge és molt dur. ¿Qui és capaç d'acceptar-lo?

61 Jesús, sabent que els seus deixebles murmuraven de tot això, els digué:

--Això us escandalitza? 62 Doncs què direu quan veureu el Fill de l'home pujant on era abans? 63 És l'Esperit qui dona vida; la carn no serveix de res. Les paraules que jo us he dit són Esperit i són vida. 64 Però entre vosaltres n'hi ha alguns que no creuen.

Des del principi, Jesús sabia qui eren els qui no creien i qui l'havia de traïr. 65 I afegí:

--Per això us he dit que ningú no pot venir a mi si no li ho concedeix el Pare.

66 Des d'aquell moment, molts dels seus deixebles es van fer enrere i ja no anaven més amb ell.